

İZMİR, KÜRESEL

KÜLTÜR

POLİTİKASINDA

SÖZ SAHİBİ

OLMAYA

HAZIRLANIYOR

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin kültür politikasına genel yaklaşımı, dünyada kültür alanında çalışma yapan kentler arası ilişkilerin geliştirilmesine ve İzmir'in ülke ölçeğinin üstündeki ölçeklerde de etkili bir yere sahip olmasına dayanıyor. İzmir Akdeniz Akademisi, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin bu perspektifinden güç alarak, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG) Kültür Komitesi'yle ve kültür çalışmalarıyla ön plana çıkan dünyanın diğer şehirleriyle, kültür politikası alanında etkileşimini artırdı. Bu etkileşimin bir yönü, kültür politikası çalışmaları yapan diğer kentlerin çalışmalarına katılım ve katkı biçiminde hayata geçerken, bir diğer yönü de İzmir'deki kültür çevrelerinin gündemine dünyadaki kültür politikası gündemlerini ve temalarını taşıma çalışmaları biçiminde gerçekleşiyor. Söz ettiğimiz alan, yerel yönetimlerin günlük olarak ürettikleri kültür hizmetlerinden farklı olarak, bu tür hizmetlerin dayandığı politika ve stratejilerin, hatta bunların da dayandığı felsefi, etik zeminin alanı. Somut örnekler üzerinden bakacak olursak; 2020 yılında Ağustos ayında çevrimiçi gerçekleşen Uluslararası Mexico City-Kültür 21 ödülleri jüri üyeliği görevi, Roma Şartı'nın¹ hazırlanma sürecine görüş ve değerlendirmelerle sunulan katkı, 2020 yılı Kasım ayında başlatılan Öncü Kentler Programı ve 2021'de gerçekleştirilecek UCLG Kültür Zirvesi bu çerçevede değerlendirilebilir.

—
Ayşegül Sabuktay*
—

Meltem
İzmir Akdeniz Akademisi Dergisi
No. 8, Kış 2020, 6-30, DOI 10.32325/iaad.2020.19

* İzmir Akdeniz Akademisi

1 Roma Şartı ve ilgili konferans hakkında detaylı bilgi için bkz. The 2020 Rome Charter, Erişim Tarihi: 10 Aralık, 2020, <https://www.2020romecharter.org/>.

Demokratik Kültürel Üretim ve Paylaşım İçin Çağrı: Roma Şartı

Roma Şartı Konferansı'yla tüm dünyaya duyurulan, Roma Belediyesi'nin UCLG Kültür Komitesi'yle işbirliği içinde geliştirdiği metin; kültürü oldukça geniş bir çerçevede tanımlıyor. Roma Şartı'nda kültür, belirli bir yerelikle öznel bir parçası oldukları komünitelerin zenginliğiyle kendilerini var etmeleri biçiminde tanımlanıyor, şehirde yaşayanların yaratıcı biçimde kendilerini kültürel olarak ifade edip gerçekleştirmelerinin bir hak olduğu teyid ediliyor. Roma Şartı, kır-kent ayrımının giderek önemini kaybettiği günümüz dünyasında ölçek olarak şehri tanımlasa da, kırsal yerleşimleri de bu tanımın içinde tutuyor.

Roma Şartı, vatandaş olsun ya da olmasın bütün hemşehrilerin kültürel ifade hakları olduğunu teyid ederken, yerel yönetimlere de kültürel hakları demokratik ifade ve katılım temelinde yeniden gözden geçirmeleri yönünde görevler yüklüyor. Dolayısıyla, şehirde yaşayan herkesin, vatandaş olsalar da olmasalar da, kendi kültürel köklerinden beslenerek şehirdeki kültürel hayata yaratıcı katkı yapmasının olanaklarını sağlamak, Roma Şartı'nı dikkate alan yerel yönetimlerin görevi haline geliyor. Bir cümleyle özetlediğimiz bu kapsayıcılık, kulağa basit bir ilke gibi gelse de, kültürel ifade alanından dışlanmış olduğuna fark

bile etmediğimiz kesimlerin hangileri olduğunu düşünmeye başladığımızda, Roma Şartı'nın yerel yönetimlere yüklediği görevin çetinliğini fark ederiz. Bu tanımla kültür, bazı özel kültür insanların uhdesinde bir faaliyet olarak tanımlanmaktan çıkıp, şehirde yaşayanların kendilerini var etmeleriyle ilgili gündelik bir pratik haline geliyor. Roma Şartı'nın alıntı yaparak başladığı ilk cümlemin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nden alınmış olan "herkes, topluluğun kültürel yaşamına özgürce katılma, sanattan yararlanma ve bilimsel gelişmeye katılarak onun yararlarını paylaşma hakkına sahiptir" ifadesine referans veriyor olması, nasıl bir temele dayandığı konusunda da ipucu veriyor. İnsan hakları temelli bu yaklaşım, politik güç dengelerinin dışında kalmış da olsa, herkesin eşit haklardan faydalanmasını sağlamayı hedef alıyor. Öte yandan, bu gibi durumlarda yasal düzlemdeki eşitliğin, gerektiğinde pozitif ayrımcılıkla desteklenmesi gerektiği yolundaki tartışmaları da gündemimize taşıyor. İzmir Akdeniz Akademisi, Roma Şartı'nı yazılma aşamasındaki tartışmalara çevrimiçi katılarak, metni Türkçe'ye çevirip Akademi'nin internet sitesinde ve sosyal medya mecrasında paylaşarak, demokratik kültür politikası yolunda atılan bu önemli adımı

İzmir'de de karşılık bulması için de katkı sundu. Ekim ayında çevrimiçi ve yüz yüze olarak gerçekleşen Roma Şartı Konferansı'na katılan İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer'in Roma Şartı'nı değerlendirip 2021'de İzmir'de gerçekleşecek olan UCLG Kültür Zirvesi'nin programını ana hatlarıyla duyurduğu konuşmasının yanısıra, İzmir Akdeniz Akademisi'nin tartışmacı olarak verdiği katkı da İzmir'i küresel kültür politikasında söz sahibi kılmak açısından önemliydi.

Pilot Kent'ten Öncü Kente

İzmir'in tamamladığı Pilot Kent süreci, Kültür İçin Gündem 21 Eylemleri bakış açısıyla şehrin kültürle ilişkili başlıklar açısından değerlendirilmesini ve eksiklik görülen alanlar için girişimlerde bulunmayı sağlamıştı. UCLG Kültür Komitesi'yle iletişim içinde başlayan Öncü Kent çalışmaları kapsamında gerçekleşen "iyi uygulamalar konusunda çevrimiçi atölye" çalışması, şehri küresel kültür gündemleriyle iletişim kurmaya yönlendirmek için atılmış önemli bir adımdı. Bu perspektifle, İzmir Akdeniz Akademisi'nin katıldığı bir başka çalışma da 2022 yılının Avrupa Kültür Başkenti ünvanını taşıyacak olan Lüksemburg'un *Esch-sur-Sûre* şehrinin Pilot Kent çalışmaları toplantılarıydı. Pandemi koşulları tüm Dünya'da

yüz yüze toplantıları azaltırken, internet üzerinden bir araya gelişleri sıklaştırdı. Şehirlerin UCLG Kültür Komitesi'yle birlikte düzenledikleri çevrimiçi toplantılar, kültür politikasının ve çalışmalarının şehirler ve kültür uzmanları tarafından paylaşıldığı, önemli paylaşım alanları haline geldi.

UCLG Kültür Zirvesi 2021 Yılında İzmir'de

Dünyanın kültür politikasının konuşulduğu en önemli etkinliklerden biri olan UCLG Kültür Zirvesi'nin 2021 yılında İzmir'de gerçekleşecek olması, kültür politikası alanında İzmir'in söz söyleme alanını genişletiyor. İlki 2015 yılında Bilbao'da, ikincisi 2017 yılında Jeju'da, üçüncüsüyse 2019 yılında Buenos Aires'te yapılan zirveler, küresel kültür politikasının önemli metinlerinin de gözden geçirildiği ve değerlendirildiği bir mecra niteliğinde. 2021 yılında İzmir'de gerçekleşecek Kültür Zirvesi bu anlamda, Kültür İçin Gündem 21 Taahhütleri ve Eylemleri'nin, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla kültür alanının ilişkisinin, Roma Şartı'nın da konuşulduğu bir buluşma olacak. Çevrimiçi olarak 10 Haziran 2021 tarihinde başlayacak olan Zirve, 9-11 Eylül 2021 tarihleri arasında yüz yüze oturumlarla gerçekleşecek. Böylece, dünyanın farklı yerlerinden İzmir'e gelecek olan kültür uzmanları ve kültür yöneticileri 3 gün boyunca küresel kültür politikası gündemlerini tartışacaklar. İzmir Akdeniz Akademisi'nin koordinasyonunda gerçekleşecek olan bu buluşma, İzmir'in küresel kültür politikasında yer alması için önemli bir fırsat niteliğinde. İzmir Akdeniz Akademisi, ilk atölye çalışmasını çevrimiçi gerçekleştirdiği Öncü Kentler kapsamındaki çalışmalarını 2021 yılı boyunca sürdürerek, şehrin Zirve'ye zihnen hazırlanmasında da rol oynamaya devam edecek.

Kaynakça

The 2020 Rome Charter. Erişim Tarihi: 10 Aralık, 2020. <https://www.2020romecharter.org/>.

